

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Попкова О. П.

Анотація. У статті розкрито підходи щодо створення засобами Інтернет-технологій локального інформаційного освітнього простору, суб'єктами якого стали вчитель — учні — батьки, й показано його можливості в організації навчання і виховання молодших школярів.

Ключові слова: Інтернет, блог, локальний інформаційний освітній простір, дистанційне навчання.

Нині світ стоїть на порозі глобальних змін, яких ще не переживало людство за всю свою історію. Останнім часом можна спостерігати технологічний стрибок, наслідки якого впливають на нашу цивілізацію, на життя, світогляд, цінності та звички.

Нинішні фахівці в галузі освіти, а особливо вчителі, які безпосередньо впливають на формування світогляду маленьких громадян, учать їх відшукувати й використовувати потрібну інформацію і формують майбутні фахові звички, мають дуже добре усвідомлювати ці зміни. Вони повинні розуміти їхній глобальний і перманентний характер.

У Концепції Державної програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року визначено, що поліпшення якості освіти є необхідною умовою формування інформаційного суспільства і конкурентоспроможної економіки.

На сучасному етапі інтенсивне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сферу освіти є національним пріоритетом.

Виходячи з вищесказаного, можна констатувати факт очевидного розходження можливостей технологічного прогресу у сфері інформаційних технологій і традиційними шкільними освітніми практиками. Очевидним є й те, що постійно відбувається зростання кількості родин, які мають доступ до мережі Інтернет. За таких умов актуальність створення локального шкільно-сімейного освітнього простору, у якому діють не лише вчитель, а й батьки, не викликає сумнівів.

Але попри всі позитивні характеристики, які отримує людина, користуючись у своєму житті комп'ютером й Інтернетом, слід звернути увагу й на їх негативні сторони.

За статистикою ВООЗ з кожним роком збільшується кількість дітей, яких можна віднести до групи «комп'ютерозалежних». Комп'ютерна залежність (лудоманія або ігрова залежність) важко піддається лікуванню. ВООЗ внесла комп'ютерну залежність до розряду небезпечних психічних розладів [7].

Комп'ютер (перш за все ігри в Інтернеті) надає дітям можливість відійти від реальності, реалізувати свої бажання, почувати себе значущими, сильними, озброєними, переживати якісь нові емоції. У віртуальному світі можна запросто змінити вік, стать, ім'я, зовнішність, біографію. Відзначається, що діти, які проводять багато часу за комп'ютером, перестають фантазувати, стають неспроможними створювати власні візуальні образи, у них спостерігається емоцій-

на незрілість, безвідповідальність, знижується ефективність деяких видів пам'яті [7].

Для профілактики комп'ютерної залежності необхідне щоденне спілкування дорослих з дітьми, ненав'язливий контроль за ними, залучення їх до родинного життя, життя дитячого колективу, організація дозвілля дитини.

За оцінками російських науковців (А. А. Силаєв, Л. Ю. Кузнецова, Н. Д. Бобрищева-Пушкіна, О. Л. Попова, кафедра екології человека и гигиены окружающей среды ГОУ ВПО «Московская медицинская академия им. И. М. Сеченова» Росздрава) застосування комп'ютера під час навчання призводить до активізації розумової діяльності, формує позитивну мотивацію у більшості учнів до занять, дозволяє збільшити обсяг інформації, систематизує мислення. Наряду з цим використання комп'ютера супроводжується впливом на організм цілої низки факторів, які можуть негативно впливати на функціональний стан і працездатність дітей і підлітків [7].

Усе вищесказане потребує спеціального регламентування роботи дітей за комп'ютером. Навчання, яке контролює і дозує роботу з комп'ютером, не створює негативного впливу на зростання, розвиток і стан здоров'я школярів та сприяє розвитку працездатності, просторової орієнтації, мислення [7].

Для молодших школярів неперервна робота за комп'ютером не повинна перевищувати 15 хвилин, тому виконання домашніх завдань з комп'ютером мусить укладатися в ті ж часові рамки. Необхідно обов'язково чергувати роботу за комп'ютером з іншими видами робіт, не рекомендується проводити комп'ютерні заняття чи ігри перед сном чи замість часу, відведеного для прогулянки [2].

За умов пришвидшеного темпу розвитку науки і техніки відбувається руйнація традиційного алгоритму навчання, сама його логіка. Завжди старше покоління ділилося знаннями з молодшим. Як же трапилось так, що сучасні діти освоїли таке досягнення науки і техніки як комп'ютер без допомоги дорослих, самостійно, тільки їм відомими методами? Вдома, а не у школі дитина найчастіше сідає вперше за комп'ютер. Вдома, а не у школі вона може засвоїти пізнавальну програму з математики, коли школа використовує лише підручник і зошит, де потрібно виводити цифри і літери, а вони не завжди «виходять добре». Вдома, а не у школі можна навчитись спілкуванню з однолітками через мережу Інтернет.

Якось глибока прірва утворилась між тим, що пропонує нині технічний прогрес і тим, що використовує у своїй роботі школа.

Привабливість комп'ютера як іграшки вже зробила свою недобру справу. У суспільстві сформувався цілий клас людей-фанатів комп'ютерних ігор, для яких гра стала пристрастю, яка переросла у хворобливу залежність. Наукою вже визначено симптоми й описані механізми формування психологічної залежності від рольових комп'ютерних ігор. І серед батьків наших учнів є такі мами й тата. Зараз на запитання: «Кому ти читав цю казку вдома?», можна почути у відповідь: «Мама не було, вона була в Інтернеті, а у татка немає часу, бо у нього 25 рівень ще не пройдено».

Переконувати батьків щодо використання комп'ютерних програм і можливостей Інтернет-ресурсів для навчання дітей повинні саме вчителі. Треба батьків зробити своїми спільниками, щоб цифровий світ, у якому ми живемо, не нашкодив дитині, щоб батьки усвідомлювали, наскільки важливо нині супроводжувати дитину у взаємодії з такою привабливою річчю, як комп'ютер.

Отже, назріла потреба у створенні інформаційного освітнього простору окремо взятого класу, що дозволить вчителю і батькам розв'язувати проблеми навчання і виховання маленького школяра. Можна спробувати за допомогою такого простору реально індивідуалізувати навчання окремо взятого учня і значно підвищити його мотивацію до пізнавальної діяльності, а батьки зможуть супроводжувати свою дитину в процесі її навчання і розвитку.

Щоб приступити до освоєння Інтернет-простору необхідно визначити: які технічні ресурси зосереджені у родині учнів і який рівень комп'ютерної грамотності мають батьки; які комунікаційні технології треба засвоїти вчителю.

Ідея створення блогу 1-Б класу ЕНВК №5 виникла під час затишного карантину через грип у листопаді 2009 році. Коли блог (<http://elenapavlovna1b.blogspot.com>) було створено, батьки отримали на мобільний телефон його адресу й усну інструкцію, як ним користуватись. Під час формування завдань для першокласників важливо було не перевантажити дітей завданнями і за можливості урізноманітнити їх, дотримуватись розкладу занять як і під час звичайного режиму роботи.

Так за допомогою тісного контакту з батьками через блог було організовано дистанційне навчання першокласників. Батьків зацікавили детальні конспекти і презентації з поясненнями навчальних завдань. Дітям найбільше подобались завдання з малювання і праці. Вони малювали, виготовляли іграшки, а батьки надсилали на блог фотографії. Так на блозі 1-го класу з'явилась віртуальна майстерня.

Ця форма роботи настільки зацікавила батьків, що деякі з них прискорили процес придбання комп'ютера й під'єднання його до мережі Інтернет, і на момент закінчення навчання у першому класі відсоток родин, які мають вдома Інтернет зріс до 91%. Після завершення тижня роботи за дистанційною формою було проведено опитування батьків. Запитання було одне: чи будемо продовжувати навчати і виховувати дітей з використанням можливостей Інтернету? 100% батьків, які взяли участь в опитуванні, під час голосування відповіли — «так».

Наступним і надзвичайно важливим завданням для розвитку і функціонування освітнього простору класу стало завдання щодо наповнення його відповідним контентом.

Провідною діяльністю дітей 6–10 років є іграва і навчальна, і тут комп'ютерні програми можуть стати незамінними помічниками, допоможуть дитині розвиватись і підвищуватимуть його пізнавальну активність.

На жаль, на ринку нині є безліч різноманітних програм, які не відповідають елементарним вимогам грамотності, принципу побудови від простого до більш складного. Буває й таке, що відкриваєш комп'ютерну гру для дошкільнят, а там завдання: «Постав правильно час на годиннику». І багато які батьки примушують свою дитину виконувати таке завдання, забуваючи, що малювати важко зрозуміти залежність положення стрілок від абстрактної величини «часу». А як же бути, адже на придбаній грі написано — «для дошкільнят», «розроблено кращими спеціалістами...»?

Вплинути на стан справ на ринку комп'ютерних ігор ми не можемо, але порекомендувати батькам класу якісну продукцію вчитель зобов'язаний. Сучасний учитель повинен бути обізнаним щодо якості навчальних програм, мало того, навіть якщо батьки куплять рекомендовану програму, не факт, що в них вистачить терпіння і часу вникати в її логіку і правила використання. Спитайте у батьків про те, у які комп'ютерні ігри грають їхні діти, а на другий день уточніть цю інформацію у дітей. Повірте, відсоток збігу буде незначний!

Створити умови для ознайомлення з корисними навчальними програмами потрібно у школі. Практика показала, що навіть п'ятихвилинне використання дитиною на уроці комп'ютера так мотивує дітей до виконання завдання, як не мотивує жодна казка чи дидактична гра, вигадана вчителем.

Якщо проаналізувати навчальні програми таких предметів і навчальних посібників (підручників) як «Основи здоров'я», «Я і Україна», «Читання», то про таке суспільне явище, як Інтернет, у них і не згадується. Зміст навчальних програм давно потребує коректив з урахуванням змін, які відбуваються в суспільстві з приходом нових інформаційних технологій.

Життя в інформаційному освітньому просторі класу розвивається разом з його мешканцями — учнями. Приємно вчителю дізнатися саме від дітей, що існують «вікна» у світ живої природи в мережі Інтернет — у місцях мешкання тварин встановлено відеокамери і можна вести спостереження за життям тваринок протягом доби.

Цілком реальним для вчителя стало використання ресурсів Інтернет-бібліотек, віртуальних виставкових залів, музеїв, а музична колекція Інтернету просто невичерпна. Саме вони допомагають вчителю підібрати відповідний контент для цікавого навчання дітей.

Слід пам'ятати, що безпека всесвітньої мережі Інтернет підстерігає школяра на кожному кроці перебування в мережі. На жаль, зараз такий потужний засіб масової інформації як центральне телебачення України не достатньо привертає увагу пропагуванню теми безпеки дітей в Інтернеті.

Отже, на вчителя покладається завдання: донести до батьків інформацію про користь і небезпеку всесвітньої мережі Інтернет і спробувати разом з батьками скерувати Інтернет-ресурси на користь навчання, виховання та розвитку дитини.

У процесі спільної взаємодії вчителя, батьків, учнів поступово відбувається модернізація блогу, розширюються та вдосконалюються його можливості.

Батьки дуже часто переживають не лише з приводу навчання своєї дитини, а й за психологічну атмосферу в класі. Відомо, що дитина, бажаючи привернути до себе увагу, часто жаліється на однокласників і своє самопочуття. Розміщені на класному блозі фотографії про поїздки, екскурсії, ігри під час перерви розвіюють міф про те, що «зі мною ніхто не товаришує», «він до мене пристає» і т. ін.

Дуже важливий момент використання Інтернету — дистанційне навчання. Якщо учень часто хворіє чи за якихось інших причин не може відвідувати школу, він завжди може знайти домашнє завдання на віртуальній сторінці класу.

Інтернет-блог суттєво розширив навчальні можливості уроку. Усім відомо, що застосування наочності на уроці значно активізує навчальну діяльність учнів, збуджує їхню увагу і тим самим впливає на розвиток, сприяє міцності засвоєння матеріалу. У підручнику для читання («Книга по чтению», 2 клас, 2-часть) до 117 творів розміщено лише 22 ілюстрації! Якщо оповідання, яке учні прочитали у класі, продублювати на блозі діафільмом, мультфільмом або добіркою ілюстрацій, діти отримають більш повну картину авторського задуму, а це буде позитивно впливати на процес інтеріоризації.

Словникова робота — важливий етап формування свідомого читання. Діти можуть самостійно отримувати інформацію про тлумачення слів і одночасно бачити зображення предметів, користуючись безпечним «Дитячим пошуком», інформер якого розміщено на блозі класу.

Презентації, які використовувались на уроці, можна теж розмістити на блозі класу для повторення матеріалу учнями.

Не секрет, що інтелектуальні ігри є важливим засобом розвитку дитини. На блозі в гру «Ерудит» грають не лише діти, а й їхні батьки, це ще більше підігриває зацікавленість дітей, а спільна ігрова діяльність позитивно впливає на взаємини дітей і батьків. У дитини в ситуації, коли вона пояснює щось батькам, підвищується статус і самооцінка.

На блозі класу розміщено посилання на офіційні сайти інтелектуальних конкурсів, у яких беруть участь учні класу.

З дорослішанням учнів класу дистанційне навчання набуває інших форм, уже можна використовувати для роботи й поштові послуги Інтернету. Наприклад, для перевірки знань. У щоденнику учня з'являється запис — дати відповіді на запитання на блозі класу. Учитель розміщує текст на блозі, діти відповідають, а вчителя в поштовій скриньці акумулюються відомості з їхніми відповідями. Надзвичайно зручно: економиться папір, не треба шукати пристрої, щоб роздруковувати для кожного учня бланки для відповідей, а на уроці вже можна приступити до роботи над помилками. Батьки можуть побачити й обсяг, і зміст навчального матеріалу, і своєчасно помітити прогалини у знаннях, спитати у учителя поради в режимі «on-line».

Нині проведення батьківських зборів з метою просвітництва у більшості своїй втратили свою актуальність. Сучасні батьки на будь-яке запитання можуть знайти відповіді у спеціалістів у всесвітній мережі Інтернет, прочитати про проблему, яка їх цікавить, на форумах. Чому б такими консультативними пунктами не стати шкільному сайту чи блогу класу? Інформація, роз-

міщена на блозі класу, викликає довіру батьків, економить не лише їхній час, а й час учителя.

Батьків першокласників завжди турбують питання, наскільки дитина успішно просувається у навчанні, що вона повинна знати, уміти. Чому б не підтримувати таку зацікавленість успіхами дитини протягом усього її навчання у школі? Тому саме створення єдиного інформаційного освітнього простору класу і дозволяє сформува-ти у батьків стійкий інтерес до освіти і виховання дитини в умовах інформатизації суспільства.

Нині шкільно-сімейний інформаційно-освітній простір 2-Б класу ЕНВК №5 живе і розвивається. Разом з ним змінюються й урізноманітнюються форми взаємодії з батьками (використання міні-чату, форуму). Процес обміну інформацією вже двосторонній, батьки мають можливість презентувати цінний, на їхню думку, матеріал на сторінках блогу. Є такі батьки, що діляться адресами сайтів, якими вони користуються для розвитку і виховання своєї дитини.

Постійні фотозвіти на блозі про життя класу забезпечують відкритість і прозорість навчально-виховного процесу.

Батьки, зацікавлені новими формами навчання дітей, вирішили зробити свій внесок у технічну підтримку освітнього простору класу — подарували мультимедійний комплекс.

Використання дистанційних форм навчання в системі вимагатиме від учителя створення відповідного навчального контенту, що є цілком логічним продовженням розпочатої роботи.

Володіння сучасним учителем інформаційними технологіями позитивно впливає на якість його праці й підвищує його авторитет серед учнів і їхніх батьків.

Література

1. Концепція Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року // Розпорядження КМУ № 1722-р від 27.08.10 року.
2. Санитарно-эпидемиологические правила и нормативы СанПиН 2.2.2/2.4.1340-03 «Гигиенические требования к персональным электронно-вычислительным машинам и организации работы».
3. Арестова О., Бабанин Л., Войскунский А. (МГУ им. М. В. Ломоносова). Психологическое исследование мотивации пользователей Интернета // 2-ая Российская конференция по экологической психологии: тезисы. (Москва, 12–14 апреля 2000 г.). — М.: Экспоцентр РОСС. — С. 245–246.
4. Войскунский А. Интернет — новая область исследований в психологической науке // Ученые записки кафедры общей психологии МГУ. Выпуск 1. — М.: Смысл, 2002. — С. 82–101.
5. Герасимюк Т., Соломович Ч. Интернет как среда и инструмент реализации публич Рилейшнз. — М.: Маркетинг в России и за рубежом, 2002.
6. Жичкина А. Социально-психологические аспекты общения в Интернете. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://flogiston.ru/articles/netpsy/refinf>.
7. Кучма В.Р. Гигиена детей и подростков. — М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. — 473 с.
8. Иванов М.С. Психологические аспекты негативного влияния игровой компьютерной зависимости на личность человека [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://flogiston.ru/articles/netpsy/gameaddict2>.
9. Шапкин С.А. Компьютерная игра: новая область психологических исследований // Психологический журнал. — 1999. — Том 20 — №1. — С. 86–102.
10. Диск «Применение международных информационных технологий: применение ИКТ в учебном процессе», академия АЙТИ.